

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA POLITYKI SPOŁECZNEJ¹⁾

z dnia 14 grudnia 2004 r.

w sprawie orzekania o niezdolności do pracy

Na podstawie art. 14 ust. 6 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

---

¹⁾ Minister Polityki Społecznej kieruje działem administracji rządowej — zabezpieczenie społeczne, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 11 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Polityki Społecznej (Dz. U. Nr 134, poz. 1432).

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 64, poz. 593, Nr 99, poz. 1001, Nr 120, poz. 1252, Nr 121, poz. 1264, Nr 144, poz. 1530, Nr 191, poz. 1954, Nr 210, poz. 2135 i Nr 236, poz. 2355.

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) szczegółowe zasady i tryb orzekania o niezdolności do pracy przez lekarzy orzeczników Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, zwanych dalej „lekarzami orzecznikami”, i komisje lekarskie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, zwane dalej „komisjami lekarskimi”;
- 2) szczegółowe zasady organizacji orzekania o niezdolności do pracy, w tym w szczególności:
  - a) miejsce działania lekarzy orzeczników,
  - b) sposób tworzenia i znoszenia komisji lekarskich,
  - c) sposób określania siedziby komisji lekarskich i ich właściwości terytorialnej,
  - d) skład komisji lekarskich;
- 3) szczególne kwalifikacje zawodowe wymagane od lekarzy orzeczników i lekarzy wchodzących w skład komisji lekarskich;
- 4) szczegółowe zasady sprawowania nadzoru nad wykonywaniem orzekania o niezdolności do pracy.

§ 2. 1. Lekarz orzecznik wydaje orzeczenie o niezdolności do pracy, zwane dalej „orzeczeniem”, na wniosek:

- 1) właściwej komórki organizacyjnej oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, zwanego dalej „Zakładem” — w sprawach świadczeń wypłacanych przez Zakład;
- 2) podmiotów innych niż określone w pkt 1 — w sprawach należących do ich właściwości.

2. Wniosek o wydanie orzeczenia zawiera:

- 1) imię i nazwisko, datę urodzenia, numer PESEL i NIP, a w razie nienadania tych numerów lub jednego z nich — serię i numer dowodu osobistego lub paszportu oraz miejsce zamieszkania osoby, w stosunku do której ma być wydane orzeczenie;
- 2) określenie celu wydania orzeczenia i wskazanie okoliczności, które lekarz orzecznik jest obowiązany ustalić.

3. Do wniosku dołącza się dokumentację obejmującą:

- 1) zaświadczenie o stanie zdrowia wydane przez lekarza, pod którego opieką lekarską znajduje się osoba, w stosunku do której ma być wydane orzeczenie, wystawione nie wcześniej niż na miesiąc przed datą złożenia wniosku;
- 2) wywiad zawodowy dotyczący charakteru i rodzaju pracy;
- 3) dokumentację medyczną i rentową oraz inne dokumenty mające znaczenie dla wydania orzeczenia, a w szczególności dokumenty, o których mowa w § 5, kartę badania profilaktycznego, dokumentację rehabilitacji leczniczej lub zawodowej.

§ 3. 1. Oddział Zakładu w wyznaczonym terminie kieruje osobę, w stosunku do której ma być wydane orzeczenie, na badania przeprowadzane przez lekarza orzecznika, lekarza konsultanta, psychologa, na badania dodatkowe lub na obserwację szpitalną.

2. W razie niestawienia się osoby wezwanej na badanie lub obserwację bez uzasadnionych przyczyn, skierowania na badanie w nowo wyznaczonym terminie dokonuje się za zwrotnym poświadczeniem odbioru, informując o skutkach niestawiennictwa.

3. Jeżeli stan zdrowia stwierdzony w zaświadczeniu lekarskim uniemożliwia osobiste zgłoszenie się na badanie, może ono być przeprowadzone w miejscu pobytu osoby, w stosunku do której ma być wydane orzeczenie, za jej zgodą.

4. Niezgłoszenie się na badania lub obserwację w nowo wyznaczonym terminie, o którym mowa w ust. 2, bez uzasadnionej przyczyny lub niewyrażenie zgody, o której mowa w ust. 3, powoduje odstąpienie od dalszego postępowania w sprawie.

§ 4. 1. Lekarz orzecznik wydaje orzeczenie na podstawie dokumentacji dołączonej do wniosku oraz po przeprowadzeniu bezpośredniego badania stanu zdrowia osoby, w stosunku do której ma być wydane orzeczenie.

2. Lekarz orzecznik może wydać orzeczenie również bez bezpośredniego badania stanu zdrowia osoby, w stosunku do której ma być ono wydane, jeżeli dokumentacja dołączona do wniosku jest wystarczająca do wydania orzeczenia.

3. Lekarz orzecznik może, przed wydaniem orzeczenia, uzupełnić dokumentację dołączoną do wniosku, w szczególności o opinie lekarza konsultanta lub psychologa albo o wyniki badań dodatkowych lub obserwacji szpitalnej.

4. Lekarz konsultant i psycholog wydają opinie na podstawie bezpośredniego badania stanu zdrowia osoby, w stosunku do której ma być wydane orzeczenie, oraz analizy dokumentacji medycznej i zawodowej.

§ 5. Lekarz orzecznik przy orzekaniu jest związany:

- 1) decyzją organu Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie stwierdzenia choroby zawodowej;
- 2) ustaleniami starosty o braku możliwości przekwalifikowania zawodowego;
- 3) orzeczeniem jednostek uprawnionych do oceny zdolności fizycznych i psychicznych pracowników zatrudnionych na stanowiskach bezpośrednio związanych z prowadzeniem ruchu kolejowego.

§ 6. 1. Lekarz orzecznik ustala przewidywany okres niezdolności do pracy, biorąc pod uwagę charakter i stopień naruszenia sprawności organizmu oraz rokowania odzyskania zdolności do pracy.

2. Przepis ust. 1 nie ogranicza uprawnień osoby niezdolnej do pracy do zgłoszenia wniosku o przeprowadzenie badania w celu zmiany stopnia niezdolności do pracy.

3. Celowość przekwalifikowania zawodowego orzeka się, jeżeli osoba ubiegająca się o świadczenie trwale utraciła zdolność do pracy w dotychczasowym zawodzie i może odzyskać zdolność do pracy po przekwalifikowaniu.

4. W razie orzeczenia o celowości przekwalifikowania zawodowego ze względu na niezdolność do pracy w dotychczasowym zawodzie przepisy ust. 1 i 2 nie mają zastosowania.

§ 7. 1. Lekarz orzecznik może orzec o okolicznościach uzasadniających przyznanie świadczenia rehabilitacyjnego, jeżeli osoba ubiegająca się o rentę z tytułu niezdolności do pracy spełnia warunki wymagane do uzyskania świadczenia rehabilitacyjnego, określone w przepisach o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

2. Jeżeli osoba ubiegająca się o świadczenie rehabilitacyjne nie spełnia warunków wymaganych do uzyskania tego świadczenia, określonych w przepisach, o których mowa w ust. 1, lekarz orzecznik orzeka o niezdolności do pracy tej osoby lub o celowości jej przekwalifikowania zawodowego.

§ 8. Lekarz orzecznik działa w oddziale Zakładu.

§ 9. 1. Prezes Zakładu tworzy i znosi komisje lekarskie oraz określa ich siedziby i właściwość terytorialną.

2. Prezes Zakładu, tworząc i znosząc komisje lekarskie oraz określając ich siedziby i właściwość terytorialną, powinien uwzględnić następujące kryteria:

- 1) siedziba komisji lekarskich powinna znajdować się w co najmniej jednym oddziale Zakładu w województwie;
- 2) w jednej siedzibie powinna być utworzona taka liczba komisji lekarskich, która zapewni sprawne rozpatrywanie wnoszonych sprzeciwów i zarzutów wadliwości.

§ 10. 1. Komisja lekarska orzeka w składzie trzyosobowym.

2. Komisja lekarska orzeka większością głosów.

3. Do komisji lekarskich stosuje się odpowiednio przepisy § 2—7.

4. Kierownik terenowej jednostki organizacyjnej Zakładu, w której mają siedzibę komisje lekarskie, wyznacza przewodniczącego tych komisji.

5. Przewodniczący komisji lekarskich, poza spełnieniem wymogów, o których mowa w § 11 ust. 1, powinien posiadać co najmniej pięcioletnie doświadczenie w zakresie orzecznictwa lekarskiego.

6. Przewodniczący komisji lekarskich:

- 1) organizuje prace komisji lekarskich;
- 2) analizuje odwołania wniesione od decyzji organu rentowego wydanej na podstawie orzeczenia komisji lekarskiej, w celu stwierdzenia, czy w odwołaniu tym nie wskazano nowych okoliczności dotyczących niezdolności do pracy lub niezdolności do samodzielnej egzystencji;
- 3) przedstawia stanowisko z zakresu orzecznictwa o niezdolności do pracy w sprawach, w których toczy się sądowe postępowanie odwoławcze.

§ 11. 1. Lekarzem orzecznikiem i członkiem komisji lekarskiej może być lekarz, który łącznie spełnia następujące warunki:

- 1) jest specjalistą, w szczególności w zakresie następujących dziedzin medycyny: chorób wewnętrznych, chirurgii, neurologii, psychiatrii, medycyny pracy, medycyny społecznej;
- 2) odbył przeszkolenie w zakresie ustalonym przez Prezesa Zakładu.

2. Członek komisji lekarskiej nie może być równocześnie lekarzem orzecznikiem.

§ 12. 1. Nadzór nad wykonywaniem orzekania o niezdolności do pracy przez lekarzy orzeczników i komisje lekarskie, w zakresie określonym w ust. 2, Prezes Zakładu wykonuje za pośrednictwem naczelnego lekarza Zakładu.

2. Nadzór, o którym mowa w ust. 1, obejmuje w szczególności:

- 1) kontrolę orzeczeń lekarzy orzeczników i komisji lekarskich pod względem merytorycznym i formalnym;
- 2) zlecenie uzupełnienia dokumentacji lekarskiej lub zawodowej, w szczególności przez skierowanie osoby, której orzeczenie dotyczy, na badanie przez lekarzy konsultantów, psychologa, na badanie dodatkowe lub na obserwację szpitalną;
- 3) zlecenie lekarzowi orzecznikowi lub komisji lekarskiej rozpatrzenia sprawy niezależnie od właściwości miejscowej;
- 4) opiniowanie kandydatur na stanowisko głównego lekarza orzecznika oraz przewodniczącego komisji lekarskich;
- 5) prowadzenie szkolenia głównych lekarzy orzeczników i członków komisji lekarskich w zakresie orzecznictwa o niezdolności do pracy;
- 6) sprawdzanie i stwierdzanie kwalifikacji głównych lekarzy orzeczników i członków komisji lekarskich w zakresie orzecznictwa o niezdolności do pracy.

§ 13. 1. Bezpośredni nadzór nad wykonywaniem orzekania o niezdolności do pracy przez lekarzy

orzeczników w oddziale Zakładu, w zakresie określonym w ust. 2, Prezes Zakładu wykonuje za pośrednictwem głównego lekarza orzecznika.

2. Bezpośredni nadzór, o którym mowa w ust. 1, obejmuje w szczególności:

- 1) kontrolę w zakresie prawidłowości gromadzenia dokumentacji niezbędnej do wydania orzeczenia przez lekarza orzecznika;
- 2) kontrolę orzeczeń lekarzy orzeczników pod względem merytorycznym i formalnym;
- 3) przedstawianie naczelnemu lekarzowi Zakładu wniosków dotyczących orzeczeń lekarzy orzeczników, co do których istnieje uzasadnione podejrzenie braku ich zgodności ze stanem faktycznym lub zasadami orzecznictwa o niezdolności do pracy;
- 4) analizę odwołań wniesionych od decyzji organu rentowego wydanej na podstawie orzeczenia lekarza orzecznika, w celu stwierdzenia, czy w odwołaniu tym nie wskazano nowych okoliczności dotyczących niezdolności do pracy lub niezdolności do samodzielnej egzystencji;
- 5) prowadzenie szkoleń lekarzy orzeczników w zakresie orzecznictwa o niezdolności do pracy;

6) sprawdzanie i stwierdzanie kwalifikacji lekarzy orzeczników w zakresie orzecznictwa o niezdolności do pracy.

3. Główny lekarz orzecznik, poza spełnieniem wymogów określonych w § 11 ust. 1, powinien posiadać co najmniej pięcioletnie doświadczenie w zakresie orzecznictwa lekarskiego.

§ 14. Jeżeli niezdolność do pracy została orzeczona na czas określony, organ rentowy nie później niż na trzy miesiące przed ustaniem prawa do renty okresowej z tego tytułu zawiadamia osobę uprawnioną o terminie wstrzymania wypłaty oraz o warunkach przywrócenia prawa do tego świadczenia.

§ 15. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2005 r.³⁾

Minister Polityki Społecznej: w z. *C. Miżejewski*

³⁾ Z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia traci moc rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 8 sierpnia 1997 r. w sprawie orzekania o niezdolności do pracy do celów rentowych (Dz. U. Nr 99, poz. 612), zachowane w mocy na podstawie art. 194 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.